

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 glđ., za pol leta 1 glđ. 60 kr., za četr leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, hāt. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Naše borbe.

„Slovenu“ piše se „o naših borbah“ s Pohorja in on objavlja to v svojem 30. številu tako-le: Zgodovina našega naroda vrti se največ o raznih borbah z mogočnim severnim sosedom in tega davna dela, sedanje prizadevanje in prihodnji načrti kažejo, kako rad da bi potujčil žilavo ljudstvo naše, osvojil si lepe pokrajine in tako razširil svojo oblast proti jugu. Nekaj se mu je v teku časa posrečilo: zgubili smo, kakor zgodopisci poročajo, že marsikatero lepo dolino na Štírskem, Koroškem in celo na Tirolskem. Tu je pač bil narod čezmerno obkoljen in pomešan z Nemci, in zato se je tudi vse mogoče storilo, da bi ga izneverili njegovemu jeziku. Ali upamo, da sedaj to potujčevanje ne bo tako napredovalo, odkar se je vzbudil narod iz spanja, v katero ga je bil tako skrbno zazibal sosed-varuh, in se je narod začel zavedati svojih pravic.

Čeravno je „varuh“ mogočen, vendar pa ne bi mogel toliko škodovati našemu narodu, da ne bi v to svrhu delovala z njim tudi vlada in to že več stoletij. Po šolah, uradih, pri vojakih, — povsod se je vtepala, trla in šopirila nemščina, da je konečno že res marsikateri Slovenec obupal nad prihodnostjo svojega rodú; drugi pa in žal, da je bilo in še je dosti takih, so pobegnili z nasprotniki ter so postali izdajice. In ravno ti v zvezi z nekaterimi „prisiljenimi Nemci“ so škodovali in še sedaj škodujejo mlademu razvitku narodne zavesti; delajo na vse, v časih celo smešne načine, samo da bi le zadržali ali vsaj ovirali narodno omiko na edino zdravej domačej podlagi. Sredstev ne izbirajo mnogo, le to je sreča, da z raznimi izmišljenimi strahovi, največ pa z lažjo, daleč ne morejo, ker jih ljudstvo kmalu spozna, kolike da so vrednosti, ter jim že več ne zaupa. Tako se je godilo in se še godi raznim „prerokom“ v liberalnih novinah, ki so se vgnezdile na slovenskih tleh, katere pa kmalu podere resnica slo-

venskih časopisov, in vesela posledica je to, da se poslednji širijo, prvi pa navadno slabo životarijo, dokler sramotno ne poginejo.

Ali še je drugi steber, ki če tudi posredno, vendar krepko podpira zastarelo stranko nemškutarije ter kolikor mogoče, preganja in zatira vse, kar je slovenskega. Ne mislim naštevati, s kakimi sredstvi se ohrani v časih nemška večina v krajnem šolskem svetu; ne bom dalje razmotrival, umetnosti s katerimi se dobi večkrat zmaga za liberalno stranko pri občinskih in drugih volitvah; v nekaterih zgledih hočem le nekoliko pokazati, kako sem ter tje c. kr. okr. glavarstvo neposredno vpliva na narod, društva in posameznike, samo za to, da bi se vse sukalo po volji dotičnim gospodom.

Bil je na Pohorji pred nekimi leti župan, ki je dolga leta občinske zadeve vzgledno vodil, ne oziraje se na desno ali levo, ter je tudi vse slovenski uradoval. Vsled tega pa je bil hud trn v pēti dotičnim gospodom pri okr. glavarstvu; in ko ob priliki uradnim potom nekaj postavnega terja, okregajo ga imenovani prav hudo. Ta pa ne bodi len, izroči vso zadevo nekej visokej osebi, katera jo je pokazala pri ministerstvu. in od tod je kmalu udarila strela: Če se kaj tacega zgodi še enkrat, pa bode gospod moral iti... Sedaj so bili tam seveda čuda prijazni ali ne dolgo; spet se je začelo od kraja delo: vplivati, kolikor mogoče, na županstva, da pokorno plešejo po njihovi volji.

Drugemu godilo se je slabše. Ta je posestnik in ima tudi v svojej koči krčmo, ali v njej toči najemnik. Zgodi se ondi majhen pretep, katerega je c. kr. žandarmerija naznanila glavarstvu in to je za nj odgovornega storilo ne krčmarja - najemnika, temveč posestnika. Čudno je bilo pri tem to, da se je obč. volitve smel vdeležiti krčmar-najemnik, čeravno ni on pridobnine plačeval, ampak posestnik. Bil je ta obsojen na 10 glđ. kazni ali pa na dva dni zapora. Odločil se je za zapor. Ker pa je bilo ob košnji delo nujno, naznanil je glavarstvu,

da raje plača in je ob enem priložil naloženo kazen. Ali čeravno je glavarstvo brž prej dobilo naznanilo, vse eno je izdalo zaporni ukaz, denar pa je kot kazen sprejelo. Nasledek je bil, da je žandar po ukazu glavarstva posestnika spremil k sodnji, ali tu ga, ko so videli pomoto, niso hoteli zapreti. Ta se je sicer jezil, ali ne da bi iskal zadoščenja pri višjej oblasti za storjeno sramoto in ne da bi pomoto glavarstva razkril, raji je molčal. Ko smo mi to poizvedeli, jezilo nas je zeló ali pomagati ni bilo več, ker je pritožbi postavni obrok potekel. V taci okoliščinah je treba Slovencem pač več odločnosti; naj se tudi takim mogotcem za drugičkrat odkažejo postavne poti, da ne bodo več tako tiransko postopali.

Poseben trn v pèti pa je onim gospodom bilo majhno bralno društvo v njihovem okraji. Ker je bilo v slabih gmotnih razmerah, menil je odhor pomagati si z igro-tombolo in vložil je zato potrebno prošnjo na finančno oblastvo, po c. kr. okr. glavarstvu. Ali tu se je že za potrebno skrbelo, da se je prošnja odbila in društvo ostalo na cedilu. Drugič je nameraval odbor prirediti majhno veselico v domačej vasi, ali glejte, glavarstvo je ni dovolilo z izgovorom, da bajé sedež društva ni ondi, čeravno je v § 1. društvenih pravil razločno pisano: Sedež društva je v Ribnici. Še le odlók c. kr. namestništva je po večih mesecih o tem poučil gospode pri c. kr. okr. glavarstvu, in sedaj mislimo, da bo vsaj nekaj časa v tej reči mir. Sploh pa, ako kdo v kakej zadevi zahteva ravnopravnosti in se opira na § 19. drž. zak., ondi ne doseže ničesa, temveč odpravijo ga z izgovorom, „da ondi ni prava inštanca to ali ono reč vravnati“ itd. Doseže se pri njih le toliko, kolikor jih višje oblasti prisilijo storiti.

Da takošnje ravnanje gotovo ni znamenje pomirljivosti med narodi, po programu Taaffeja, tega prepriča se lahko vsak iz navedenih vzgledov, katere sem priobčil največ zato, da nam nasprotniki naši ne bodo mogli očitati, kako se Slovencem godi dobro gledé narodne ravnopravnosti.

Izvolitev lavantinskih škofov.

(Dalje.)

Opoludne je bil pri Njih ekscelenciji, prevzvišenem nadškofu, veliki obed, h kateremu so bili povabljeni visoki Solnograški stolni kapitol, vsi naši lavantinski gostje in duhovstvo Solnograško.

Da je pri obedu dohajala napitnica za napitnico, katere so zlasti slavile in opevale novega škofa, je razumljivo. Ali naše čitatelje bode posebno zanimala napitnica našega prečastnega in preljubega prelata, gosp. Fr. Kosarja, kateri so v imenu našem povzdignili kro-

žico, da so pozdravili našega novega premil. kneza in škofa. Rekli so: Sveti obredi, katere smo denes pri škofovskem posvečevanju občudovali, so zares tako lepi, pomenljivi in vzvišeni, da se mi je med opraviлом vseskozi misel ponavljala: le sveti Duh jih je zamogel sv. cerkvi narekovati.

Med vsemi obredi je vendar eden na mene napravil poseben vtis, in sicer obhajilo pri sv. meši, katero so služili presvitli in prevzvišeni nadškof in metropolit; obhajilo pravim, pri katerem sta posvečevatelj in posvečenec iz istega keliha pila presveto Rešnjo kri Božjega Sina. Tudi mi vsi, ki smo pri sv. meši opravili duhovno sv. obhajilo, smo prav zato v duhu pili iz istega keliha.

Svetli in vzvišeni novoposvečeni knez in škof Lavantinski! S tem je dovršeno, kar je Božja previdnost določila z Vami in z nami. Kelih Vašega življenja je od denes zanaprej tudi kelih našega življenja. Po Božji volji ga hočemo skupaj piti, ne le kelih veselja, ampak ako bi Bog tako hotel, tudi kelih poskušinj in trpljenja; dobro vedoč, da smo učenci onega učitelja, ki je vsem svojim vernikom eno edino pot proti nebesom odkazal in to je pot sv. križa.

Vendar denes, ko obhaja Lavantinska vladikovina praznik vesele poroke s svojim novim škofom in ženinom, ni vmestno, vzbujati tako resnih spominov. Temveč spodobi se, da želje, ki denes v veselem srcu vseh Lavantincev kipi, tudi mi, kakor namestniki cele vladikovine, pri tem preslavnem omizji veseli izrečemo.

Svetli knez in vladika! Mi Vam tedaj želimo, in želimo prav iz srca, da so dnevi Vašega vladikovanja vseskozi dnevi solnčni, dnevi srečni, dnevi veseli, in da so steze, po katerih bode te hodili, vseskozi potrošene z nebeškimi cveticami Božjega blagoslova.

In v to ime povzdignemo čaše in napijemo bolj prisrčno ko moremo, da veselo odmeva po vseh vladikovinah Solnograške metropolije: Bog živi, Bog ohrani novega kneza in škofa Lavantinskega, da nadpastirsko palico s krepko roko vodijo Bogu na slavo, škofiji na korist, sebi pa na večno zasluženje mnogo in prav mnogo srečnih in veselih let! Slava, slava, slava!

(Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Sevniške voščenke.

(Konec.)

Drevo: raste pomalem, nareja široko, nizko, okroglasto (če se obrezuje, grmičasto), nepravilno krono. Pozno rodi, pa zatem obilno. Za zimo ni občutna, da bi drevesu škodovalo, in stori na slehernej zemlji, ako le ni mokrotna. (Deblo in veje znotraj rade gujíjejo, ako so

ranjene. Drevo takšno vendar krepko raste naprej, poganja močne šibe in obilno rodi. V Brežicah videl sem drevesa voščenkina, da so bila podobna votlim vrbam in utegnejo biti okoli 100 let stara.) Poletni izrastki so močni, volnasti, zeleno-rujav; sadna očesa velika in volnasta, lesna pa debela in kratko k lesu stisnjena. —

Listi: so jako veliki, pokroglasti, na zgornji strani temno-zeleni, na spodnji svetlo-zeleni in tukaj volnasti, rob je izzobčan.

Listov pecelj: debel, srednje dolg in svetlo-zelen.

Cveti: se prikažejo sredi meseca aprila (pri nas pozneje od 20. aprila). Drevo ni za podstave drugim. Rodi zvečinoma le sleharno drugo leto, pa jako obilno (navadno tako, da treba veje podpirati). Cena tržna je 8—10 fl. za q, posamezno jabelko velja 4—6 kr.

Kolikor je meni znano, ne zvrže se ta sadež nikoli.

V knjigi Dürfeldovi „Obstkabinet“ je drevo izvrstno naslikano, da je kmalu spoznaš kot voščenko, slabše pa v časopisu „Obstgarten“, kjer ni izpoznati.

Kmetovalcem in sploh sadjarjem pa svetujemo, naj se podvizajo, da svoje sadovnjake z voščenkami zasadijo, a ne s sortami, o katerih še nismo skusili, sodijo li za naše kraje ali ne.

Gospod V. Veršec na Bizeljskem nad Brežicami prodava prav lepe voščenske visokorašče po 40 kr., srednje-visoke pa po 30 kr.

Karl Valentinič,
posestnik v Laškem trgu.

Svetloba v hlevih.

Kakor človeku, tako je treba tudi živini svetlobe in zraka; ako čemo, da se razvija ter nam donaša koristi, za katere voljo jo redimo pri hiši, treba nam je, da skrbimo za oboje. Po zimi pa je v tem še najbolj treba naše skrbi.

Veliko jih misli, da je po zimi glavno toplota v hlevu, ali to ni po vsem resnica. Mrzlo seveda ne sme biti v hlevih, toda tako tudi ni treba, da je toplo v njih, da je zaduhlo, temno po hlevih. Kar se tiče svetlobe, treba je je v hlevu toliko, da najde človek brez težave v njih, če so tudi vrata zaprta, nered pri jaslih, pri privezah itd. Okna naj bodo torej v hlevih dovolj velika in snažna, da se lahko vidi skozi nje. Nikakor torej ne kaže, da so deske ali slama mesto šip v oknu.

Da ne postane v hlevu premrzlo, zato je že skrbeti ali naj se nikoli vsled tega ne zanemarja svetloba. O hudem mrazu je prav, da pustimo malo manj svetlobe v hlev, ali premalo je zato ne sme postati za živino. Vsled tega skrbi gospodar za to, da ni premalo oken v hlevu in da so na pravem mestu in kar je

tudi nekaj, v dobrem stanu. Okvirje naj se pritisne tedaj trdo v zidovje in šipe naj so vse cele; ne bilo bi dobro, če človek lahko dene roko med okvirje in pa med zid in istotako ni prav, če manjka šip ali le njih koscev, kajti skozi take luknje piha sapa in po zimi prihaja še mraz — oboje na škodo zdravja pri živini.

Solnce ne sme ravno živini v oči sijati, kajti to ji jemlje, kakor se pravi, oči; zato so okna v hlevu le tam na svojem mestu, kjer ne stoji živina z glavo proti oknu. Kjer stojé torej živali le v eni vrsti, tam naj bodo okna zadej, za živino in torej po stranéh vrat. Kjer pa stojé živali v dveh vrstah, tam naj bodo okna na sredi, tako, da oseva svetloba živali po zadnjih delih života.

Bele stene, torej večkrat pobeljene z vapnom, služijo tudi za svetlobo in kar ni brez vsega, za snago v hlevih. Pametni gospodarji zato ne opuščajo beljenja hlevov, vendar pa gledajo pri beljenju na to, da ne postane stena preveč bela pri glavah živine in to še posebej takrat, ako so okna zadej, pri vratih. V beli steni se namreč blešči svetloba, ki prihaja skozi okna in to je na kvar živini. V tacem slučaju se pusti stena pri jaslih malo bolj temna, kakor po drugih stranéh.

Gospodarji, ravnajte se potem in naj se vam ne zdi škoda skrbi in dela, ki ga je treba v tem za hleve in to skorej vse eno, ali imamo v njih goveda ali konje ali tudi drobnjad.

Sejmovi. Dne 13. februarija v Gradci, na Bregu v Ptuj in v Šoštanj. Dne 14. febr. v Račah, v Sevnici, na Ponikvi, v Brežicah in v Žalci. Dne 15. februarija v Poličanah (za svinje). Dne 17. februarija v Bučah, v Braslovčah v Podplatu in na Vidmu.

Dopisi.

Iz Središča. (Zidanje nove šole.) Kakor v Ljutomeru, tako se razmotavajo tudi pri nas razni predlogi o prostoru za zidanje nove šolske zgradbe. Že dolgo se je čutila potreba, da se nova šola postavi ali pa sedanja povekša, ker se je moral za en razred, zaradi pomanjkanja prostora v šolskem hramu najeti soba v zasebnem hramu, v katerem je tudi krčma. Ko se je v krajnem šolskem svetu posvetovalo o prostoru, na katerem naj bi se zidala nova šola, bili so vsi udje za to, naj se od gospé Kirbusove kupi posestvo tik stare šole in blizu cerkve ter samo kakih 10 metrov odaljeno od Središke meje, ter se naj na tem zemljišču postavi nova šola. Ta sklep je bil po volji vsem všolanim občinom. Toda to lepo in za šolo najprikladnejše posestvo je g. K. tako cenila, da se je udom, katere je kr. šolski svet izvolil, naj bi se za-nj pogajali, videlo predrago. Kaj zdaj sto-

riti? V sili se je sklenilo na Srediških „tratah“, ki so od cerkve in sedanje šole odaljene 426 metrov, postaviti zgradbo za en razred in za učiteljska stanovanja, trije razredi pa naj bi ostali v starem šolskem poslopju; pri komisijonalnem pregledovanju pa je bil ta sklep s tremi glasovi večine proti štirim manjšine, ne da bil poprej krajni šolski svet svoje mnenje izrekel, spremenjen tako, da se vse šole zidajo na „tratah“ in staro poslopje pretvori v učiteljska stanovanja. Nerazumljivo je sicer to postopanje, a zapisnik se tako glasi. Zunanje občine se ve, da s tem sklepom niso mogle biti zadovoljne, kajti če ima njihova deca že zdaj 3—5 kilometrov do šole, imela bi potem pol kilometra dalje. Razen tega bilo bi to neprilično za gg. učitelje, ki bi imeli hoda do šole in nazaj v svoja stanovanja četrt ure, deca pa do cerkve in nazaj v šolo ravno toliko. Tudi bi zidanje na močvirnih „tratah“ visoko stalo zaradi globokega temelja in potrebnega zavežanja. Vse te neprilike je slednjič odstranila Grabenska občina, ki je kupila Kirbusovo posestvo in za šolo darovala toliko prostora, kolikor se bode zahtevalo. Zdaj pa so tudi občine zadovoljne, ker je šolam dan prostor, kamor spadajo po pameti. Sicer so še nekateri posamezni možje, ki bi hoteli najrajši imeti šole na „tratah“, ali upajmo, da bodo tudi ti kmalu sprevideli, kaj je deci, gg. učiteljem in občinam na korist. Svojega lastnega haska pač pri takih stvaréh nihče ne sme iskati. Konečno še en nasvet. Ker je že kupljeno veliko posestvo in se daruje za šolske potrebe dovolj prostora, naj bi se mislilo o tej priliki še na to, da se pokličejo za dekliške šole šolske sestre. Velike važnosti je namreč, da so deške šole ločene od dekliških; naša šolska postava tudi to želi, kjer je mogoče to izpeljati.

Iz St. Jurja ob juž. žel. (Podružnica) sv. Cirila in Metoda je imela preteklo nedeljo svoj letošnji občni zbor pri „Cestnem Joži“. Razven domačih udov so prišli k zborovanju tudi odlični gospodje iz Celja in Kalobja. Podpredsednik Franc Pisanec, poštovan kmet in veliki posestnik v Bezovji otvori zborovanje in navzočne blizo tako-le nagovori: Častita družba! Kmalu bo leto okoli, odkar je naša podružnica sv. Cirila in Metoda zadnjekrat zborovala. Takrat smo podružnici zbrali izvrstnega predsednika in voditelja društvu č. g. Ignacija Roma. Ali komaj izvoljen, bil je gospod od tukaj premeščen k Novi cerkvi; naša podružnica pa je ostala sirota — brez pravega načelnika. Gosp. Rom bil je, kakor sploh za vsako dobro, koristno podjetje, posebno pa še navdušen za to šolsko družbo; naj ga spremlja blagoslov božji pri njegovem dejanju, kjer koli ga bode vodil njegov poklic! Bodi mu čast in priznanje! Po obstoječih društvenih pravilih mi je kot pod-

predsedniku častna naloga voditi današnje zborovanje. Veseli me, da se Vas je zbralo tako lepo število, posebno, da so nas počastili s svojim pohodom odlični gospodje iz Celja in iz Kalobja. Prepričan sem, da Vas je vodila sem domoljubna nerodna zavest pod našim starim geslom: Vse za vero, dom, cesarja; kličem Vam vsem skupaj: Dobro došli! Slovenec, pomagaj si sam in pomagaj Ti bode Bog! Delajmo torej na podlagi svete vere za svoj narod z gorečnostjo, s katero sta nekdam delala naša blagovestnika sv. Ciril in Metod! Njemu pa, ki nam daje pravice, zbirati in posvetovati se, Njemu, ki je sploh znan kot najboljši oče svojim podložnikom — presvitemu cesarju Franc Jožefu zakličimo: Slava! slava! slava! Navzočni so ta govor s priznanjem odobraval. Prebere se po tem zapisnik zadnjega zborovanja in odobri, isto tako se odobri tajnikovo in blagajnikovo poročilo ter se preide k volitvi novega odbora. Izvolijo se č. g. Janez Wolf, kaplan tukaj kot predsednik, g. Franc Pisanec, veleposestnik njegov namestnik, g. Janez Hren, posestnik v Hruševci kot blagajnik, g. Anton Rataj, veleposestnik v Bezevji, njegov namestnik, g. Jakob Žveglar posestnik v Rifniku, kot tajnik in g. Matija Kavčič, trgovec, njegov namestnik. Podružničnim zastopnikom k glavni skupščini so izvolili č. g. Alojzija Kreft, župnika na Kalobji. Pobrala se je še letnina, katera je na precejšnjo svoto narastla. Pogovarjali in posvetovali smo se še delj časa o gospodarstvu, o izobražbi na podlagi dobrih knjig in časopisov, ter se naposled razšli vsak na svoj kraj.

Iz Ormoža. („Svoji k svojim.“) Tako čitamo dan na dan v raznih slovenskih novinah. Pa se tudi tega načela držimo? Menim, da ne! To pa ni prav. Poglejmo si naše nasprotnike, kako se ogibljejo narodnega trgovca in narodnega obrtnika, ter odločno le svoje pristaše podpirajo. Tako bi morali tudi mi postopati, saj imamo tudi mi narodne obrtnike, ki pokažejo djansko pri volitvah, da se ne vstrašijo pritiska, ne žuganja nasprotnikov. In ti so v prvi vrsti gg. J. Seinkovič, usnjar, Ministerfer, pek in J. Potočnik, čevljar — vsi v Ormoži. Te moramo podpirati in s tem pokazati, da tudi mi čislamo obrtni stan, kateri je bil nam dosedaj najbolj nasproten. Posebno sedaj priporočamo gosp. Seinkoviča slovenskim kmetom in posestnikom, ko je čas klanja svinj, ker ima sedaj vsaki delo za krznarja. Poslušajte se tega gospoda, videli bode, da Vam bode izvrstno izdelal Vaše blago in po ceni.

Iz Spodnje Savinjske doline. (Bolezni.) V občini Velika Pirešica še osepnice ali koze niso nehale, vendar pa so se bolj proti rožni dolini pomaknile. Pretečeno leto je bolezen kaj hudo nadlegovala prebivalce naših planin. Najpoprej je davica pobirala otroke, potem je škr-

latnica obiskovala razne hiše in marsikatero nadepolno življenje ugasnila za vselej. A tej za petami je sledila grda in ostudna bolezen: koze, pa ni segala samo po nježni mladosti, ampak je iskala svoje žrtve tudi med odrastlimi ljudmi, ter je mnogoteri rodbini vzela skrbnega reditelja in pridno mamico. Tudi nova bolezen, hripa, je poskusila, bi-li ne bilo za njo še kaj opraviti pri nas; toda hvala Bogu, z dolgim nosom jo je popihala kmalu v kraj. Županstvo ima pri teh boleznih največ opraviti. Vsaki teden mora poročati o stanju bolezni na c. kr. glavarstvo, in vsled tega od hiše do hiše bolenih preiskavati, kako kaj bolezen napreduje ali jenjuje, ter gledati, ukaze dajati, da ljudstvo na tanko spolnjuje naredbe predpisane pri kužnih boleznih. Da so pri tem velike sitnosti in da ljudje mislijo: le župan pa tajnik si vse te stroge naredbe vmišljujeta, to se lahko pri nas izve in poleg tega so še ljudje od nemčurske strani naščuvani za to.

Iz Št. Janža na Drav. polji. (Ebensfeldsko strelišče.) Grajščina Ebensfeld ima od jeseni preteklega leta novega lastnika, blagorodnega gospoda Riharda Klamerja. Ta je zanesljivo voljan dotično svojo zemljo vojakom kot strelišče, svoj grad pa kot stanišče v najem dati. Cela okolica Ptujskega okraja je od vojakov veliko dobička imela, ker jim je vsakatero robo za dobro ceno prodala; zato pa je posestnikom pri njih odhodu prav miho bilo. Želi se, da možje iz Ptujске okolice brž ko brž v „Narodnem domu“ se snidejo v skupni razgovor o tej stvari; ako čitalnično načelstvo dan odloči, ima se vabilo tudi blagorodnemu gosp. grajščaku poslati; hajdi na delo, pomagajmo si, kar se da. Rodoljub.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Nj. veličanstvo svitli cesar biva sedaj, ne na Dunaji, ampak v Budapešti. Le-ta je namreč „glavno in prestolno mesto“ za dežele, ki so pod „ogersko krono“, kakor je Dunaj za dežele avstrijske skupine. Svitli cesar biva vsled tega v časih v tem, v časih pa v unem mestu. — V drž. zboru ste sedaj po dve seji v vsacem tednu. Sedaj je v posvetovanji načrt postave, vsled katere naj pride nek red v verske občine judov. Doslej ga ni bilo v njih veliko. — Ni dvoma, da se le-ta načrt vzprejme v zboru, antisemiti pa vendar-le udrihejo tudi v tem posvetovanji v časih prav trdo po judih. — Ni še jasno, ali in koliko se spremeni ministerstvo vsled česko-nemške sprave. Za liberalne Nemce pa cvete vidno pšenica in prej ali slej vzraste jim tudi — čvrsto zrnje. — Kar ima štajarska dežela konservativnih nemških poslancev v drž. zboru, vsi so v osrednjem klubu in v tem so samo nemški

poslanci in vsi tudi sedaj za versko šolo. Neka enaka postava je že tudi v posvetovanji „gospodske hiše“ drž. zbora. Bode-li pa kaj iz nje, to še ni gotovo. — Zadnje število Koroškega „Mira“ je obdržala gosposka sama za-se; nekaj besedi o dež. predsedniku se ji je v njem tako dopadlo. Enako godi se tudi po drugih krajih in slov. list ima vselej svojo težavo, če izpregovori kaj o gospôdi. Hvaliti je nima za kaj, graje pa nekje, če je tudi po vsem resnična, ne pustijo na dan. — Vrbsko jezero tik za Celovcem je zamrznilo. To se sicer ne izgodi vsako zimo. — Na Krasu se je doslej nasadilo že blizu 8milj. sadik, sadijo pa najbolj bore in jelše in sicer na obeh krajih južne železnice. Bog daj rasti! — Tudi nova železnica se snuje, ki ima iti po Dolenjskem; ako se vresniči, bode iz nje gotovo za Kranjsko obilne koristi. — Na Primorji še nimajo učitelji plače, kakor po drugih deželah. Se ve, da jim zato primanjkuje učiteljev: vsak pač gre rajši tje, kjer se ležje živi. — Predsednik trgovinske zbornice v Gorici je baron Evgen Ritter, mož ni bojda nič prevelika sreča za tiste kraje. — Mestni zastop v Trstu sili tudi v slov. ljudske šole, ki še so v okolici mesta, italijanščino in če ni drugače, napravi ondi koj novo šolo za italijanščino. V mestne službe pa vzprejema najraje Lahe, ki so doma onkraj črno-rmenih soh. To so vam domoljubi v tem zastopu! — V Pulji se dela nova vojna ladija, kateri bode ime: Cesarica Elizabeta in dodela se menda že do spomladi. — Novi župan v Zagrebu, dr. Amroš še ni prevzel svoje službe, kajti ni še prišlo najvišje je potrjenje in pravi se celo, da more biti še kje to ne pride. Kolikor je mogoče, bode ban že delal zoper župana. — Na novo gre govorica, da se ogerski minister Tisza umakne iz ministerstva ter pride na njegovo mesto grof Csaky. Le-ta je svak grofa Taaffeja in je torej govorica prav verjetna. Nam bila bi tista sprememba lahko prav.

Vunanje države. Kardinal Giuseppe Pecci, brat sv. Očeta, je umrl, v 82. letu svoje dobe. Njegovo ime je pri učenjakih na dobrem glasu. — O italijanskem kralji Umberto pravi minister Crispi, da pomeni pri vladi toliko, kolikor predsednik v kaki republiki. Ali je to naj hvala za kralja? — Na Francoskem imajo pa veliko „komedijo“. Republikanska vlada je zaprla princa Orleanskega, ker je prišel v Pariz pa bi vsled postave ne bil smel. Sedaj pa ne vejo, kaj bi z njim. Princ je namreč za to prišel na francoska tla, da bi ga vvrstili v vojake, ker je postal dovolj star za to. Ljudstvu se dopade to pri princi. vladi pa ne. — Vrh te zadrege pa še je vlada v stiskah gledé denarja in misli vzeti 800 milj. posojila. Pri tem bode pač tudi republikancem težko hoditi še dalje s tako vlado. — Liberalcem še v Belgiji ni

sreča mila ter še stoji trdno konservativno ministerstvo, da si se zaganja va-nj vse, kar leze in gre z liberalci. Lord Salisbury, predsednik v anglijskem ministerstvu in z njim vred ministerstvo izgubiva čedalje bolj zaupanje v deželi in kedar se izvršijo nove volitve, pride brž liberalna vlada na vrh in z njo se vzboljša tudi Ircem politično življenje. Za to bi že bila doba. — Nemški cesar Viljem II. je izrekel željo, naj bi se to leto sešli odbrani možje iz cele Evrope ter bi se posvetovali o tem, kako bi „vprašanje delalcev“ prišlo srečno do konca. Za delalce je sicer to veselo, da se v tem cesar sam izreče za-nje, ali ni še gotovo, če pride do shoda in še manj, če bode za-nje izdatne pomoči od tega shoda. — V političnem oziru se vidi že marsikatero znamenje, da knez Bismarck ne stoji več tako visoko, kakor v času starega cesarja. — Kakor je podoba, gleda Rusija poslednjemu protestantom bolj na prste iz vzame jim celo oskrbovanje cerkv. premoženja. Zdi se pa človeku, da sega s tem država v pravice protestantov in to pač ne prinese dobrega sadu za-njo. — Jasno je sedaj, da je major Panica in tov. hotel bolgarskega kneza in dva njegovih ministrov spraviti v kraj t. j. kneza pognati čez mejo, ministra pa umoriti. Nek častnik je še o pravem času razkril zaroto knezu in veliko tacih, ki so bili pri zaroti, so vjeli, nekaj pa jih je ušlo čez mejo. — Tudi v Carjem gradu je prišla turska vlada na sled zaroti. Le-ta pa je delala na ustajo v Macedoniji, na Kreti in v Armeniji. Vidi se, da je tam doli na jugu netila dovolj za požar, ki utegne udariti čez pol Evrope. — V Afriki in sicer v deželi Tiger ima italijanski general Orero še vedno srečo, najbrž zato, ker domačim pomanjkuje orožja, vendar pa so tudi ital. vojaki precej v stiskah, ker jim manjka živeža. — V Ameriki se boji vlada nove republike v Braziliji novih volitev ter pomnoži zato vojakov za 10.000. No po takem bodo pa ondi „volitve že v resnici proste“.

Za poduk in kratek čas.

Škofija in nadduhovnja Ptujška.

(Konec.)

Ali minolo je par let, preden je bila ova cerkev zgotovljena. Med tem je na jesen leta 1615. škof Martin resigniral v prid Jakoba Eberleina, mestnega župnika v Bruck-u ter je umrl v Rezhof-u pri Lipnici, dne 14. okt. 1616. Njegov naslednik Jakob Eberlein je obiskal Ptuj septembra 1. 1617. Z radostnim srcem mu je župnik Ripšer poročal, da so se razmere v mestu po prihodu kapucinov zelo vzboljšale in kmalu bodo zginili krivoveri slednji sledovi.

V naslednjem letu (1618) oskrbel je žup-

nik s prostovoljnimi doneski meščanov cerkvi sv. Jurija krasno, v gotiškem slogu umetniško izdelano, 8 funtov težko monštranco, ki je še dendenes mestne cerkve najdragocenejši kinč.

L. 1620. je Sekovski škof Jakob Eberlein bil zopet v Ptuj ter je dne 28. okt. posvetil kapucinsko cerkev¹⁾ v čast sv. Frančišku, drugi den pa 6 altarjev v dominikanski cerkvi.

Dne 1. marca l. 1622 je cesar Ferdinand II. Ptujski grad in vse, kar k njemu spada, prodal Janezu Ulriku baronu Eggenberškemu, deželnemu glavarju Štajarskemu ter mu je pri tej priložnosti gorko priporočil novo naselbino kapucinov v Ptuj. Blagi baron, ki je dve leti pozneje bil zaradi obilnih zaslug za cesarja in deželo poknežen, je že v naslednjem letu (1623) z zdatno ustanovo zagotovil kapucinom obstanek in povrh še postaviti dal primeren hram, za katerega so vogelni kamen vložili dne 22. jul. t. l. Ko so tudi meščani in okoljčani z obilnimi milodari pripomagali, bila je kmalu potem tudi cerkev povečana.

In ta samostan je bil do novejšje dobe za tisočere in tisočere neusahljiv vir pravega mira in dušne tolažbe. Veliko so dosegli kapucini s pridigami, katere so imeli ob nedeljah v mestni cerkvi in ob raznih priložnostih tudi drugod; njih zgovorna in prepričalna beseda zdravila je marsikaterega človeka iz grešnega spanja. Še več so opravili v spovednici. Leto za letom so spovedali v nemškem in slovenskem jeziku okoli 30.000 oseb, kajti od blizu in daleč so dohajali k njim grešniki, da bi jim zacelili dušne rane. Vrh tega so imeli ob raznih časih v letu, kakor doma v samostanski cerkvi, tako tudi drugod, zlasti pa v Studenicah za tamošnje redovnice duhovne vaje. In česar vse reformacijske komisije z vsoto strogosti in celo z vojaško silo niso dosegle, opravili so z milostjo božjo kapucini. S svojo priljudnostjo, nehlinjeno ponižnostjo in nedosegljivo gorečnostjo pridobili so si kmalu vsa še tako trdovratna srca. Kmetje in meščani, bogatini in reveži, stari in mladi — vsi so jim bili z ljubeznijo in otroškim zaupanjem udani. Celo zaslužena je torej pohvala, katero je vlada leto 1630. dala kapucinom v Ptuj, da je njihovo blago in neumorno delovanje na prižnici in v spovednici zadušilo krivovero v mestu in okolici.

Smešnica 7. Na sejmu vjame žendarm tatú pri tem, ko ravno vleče mesarju denar iz žepa. „V imenu postave,“ zakliče žendarm prijemši tatú za rame, „v imenu postave, pojdite z menoj!“ — „Če je tako,“ reče tat, ko vidi,

¹⁾ F. Raisp trdi sicer na str. 115 svoje zgodovine Ptujškega mesta, da se je posvečenje cerkve kapucinov vršilo dne 29. junija 1630, a v dnevniku imenovanega škofa Jakoba stoji opazka: „1620, 28. Octbr. Consecro templum PP. Capuzzinorum Pettovii in hon. s. Francisci.“ (Steierm. Geschichtsbl. I., 212.)

da je v oblasti žendarma, „če je tako, pa pojedite, gospod, v imenu božjem za menoj!“

Razne stvari.

(Okr. zastop.) Najvišje potrjenje so dobili gg.: J. Anderluh kot načelnik okr. zastopa v Šmarji, Lovro Potočnik, kot načelnik in J. Kranjc kot namestnik v okr. zastopu v Gornjem gradu.

(Premeščenje.) Vsled lastne prošnje pride g. Seb. Kocbek, c. kr. davkar v Rotenmannu, na enako mesto v Lipnico. V pokoj pa stopi g. J. Burja, c. kr. glavni davkar v Celji.

(Kongrua.) Njo dobivajo katoliški duhovniki vsled postave z dne 19. aprila 1885. ter se je v letu 1889. vsem onim g. duhovnikom obdačila s dohodarino II. vrste, kateri imajo na leto nad 630 gold. čistega dohodka. Opozorimo vse dotične gospode na točko drugo § 70. štajersk. občinskega reda od leta 1864., po njej je ta dohodarina prosta vseh občinskih dokladkov.

(Okrajno učiteljsko društvo) v Ormoži izvolilo si je v svojem občnem zboru, dne 6. febr. t. l. v društveni odbor nastopne gg.: Fr. Rakušo, načelnikom; Ant. Kosi-ja, tajnikom; J. Juršo, denarničajem ter gospode J. Košar-ja, Iv. Kosi-ja in Ant. Poreger-ja, odbornikom. Okrajnim poročevalcem imenovanega društva bil je za leto 1890 voljen g. Anton Kosi, učitelj v Središču.

(Središkega bral. društva „Edinost“ novi odbor) sestavljen je tako-le: tržan g. Jožef Šinko, načelnik; učitelj g. Anton Kosi, tajnik; tržan g. Iv. Kolarič, denarničar; tržan g. Iv. Kočevar, knjižničar; poštar gosp. Martin Čulek, trgovec g. Makso Robič in tržan g. Tomaž Sajnkovič — odborniki.

(Na znanje.) Vsem častitim udom in prijateljem Šaleške čitalnice se tem potom javi, da se priredi v ponedeljek, dne 17. t. m. v prostorih g. J. Rača v Velenji društvena veselica s sodelovanjem Šmarijske godbe pod osobnim vodstvom g. St. Kovača. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Vstopnina za osebo 50 kr.; obitelj 1 gld.; za kmetske ude prosta. K mnogobrojni udeležbi vabi najljubdeje Odbor.

(Podružnica) sv. Cirila in Metoda v Mariboru je imela dne 11. februarja svoj letni občni zbor ter si je volila v odbor gg.: Ant. Borsečnika, vikarja stolne in mestne župnije, za predsednika, A. Meško, korvikarja, za denarničarja in g. Fr. Korberja, notarijskega kandidata, za tajnika. Mi pristavimo še željo, naj si podružnica toliko potrebne družbe pridobiva v Mariboru čedalje več deležnikov.

(Dopisnice.) Na prvi strani dopisnice ne sme se nič druga pisati, kakor edino le napis osebe, kateri velja.

(Imenovanje.) G. Adalbert Kotzian je postal pristav pri c. kr. okr. sodnji v Konjicah, g. Albin Ogrinc v Sevnici in Rih. Markhl v Smarijah.

(Južnoštajarska hranilnica.) Praveljuba je nemški gospôdi v Celji južnoštajarska hranilnica. Zato so najeli g. dr. Foreggerja, da še nadleguje zavoljo nje visoko vlado v drž. zboru. No, njej ne bode težko odbiti to nadlegovanje.

(„Unio catholica“) imenovala je za slovenske pokrajine, namreč za Spodnjo Štajarsko, Kranjsko in Primorsko g. Josipa Prosenca svojim glavnim zastopnikom. Za Spodnjo-Štajarsko so sprejeli doslej sledeči gospodje zastope: g. Eduard Jonas, farovške ulice 3, v Mariboru, g. Franc Pišek, posestnik v Hotinji, g. Franc Krašovec, pozlatar v Celji in g. Josip Klopčič, nadučitelj v Št. Petru v Sav. dolini.

(Spmembe.) C. kr. okr. sodnik v Ptujih postal je g. K. vit. Strahl, doslej na enakem mestu v Brežicah; g. dr. Fr. Vovšek, doslej c. kr. okr. sodnik v Gornjem gradu, gre pa na njegovo mesto v Brežice. G. J. Jezernik, doslej c. kr. okr. sodnik v Lažah, pride v Ljutomer in g. St. Kotziantschitsch gre iz Ljutomera v Slov. Bistrico. G. Alojzij Rothschedl, doslej pristav pri c. kr. okr. sodnji na l. br. Drave v Mariboru, pride za c. kr. okr. sodnika v Gornji grad.

(Prestave.) G. dr. Gustav Wokaun, pristav pri c. kr. okr. sodnji v Konjicah in g. Fr. Doxat, pristav pri c. kr. okr. sodnji v Smarijah, prideta na enako mesto pri c. kr. okr. sodnji l. br. Dr. v Mariboru in g. dr. Ivan Kuder, doslej pri c. kr. okr. sodnji v Sevnici, na mesto pristava pri c. kr. okr. sodnji d. br. Dr. v Mariboru.

(Za peš-polk šte. 47) vrši se novačenje letos o naslednjih dnevih: v Mariboru za mesto dne 3. in za okraj dne 4.—8. in 10.—13. marcija; v Slov. Bistrici dne 14. in 15.; v Lipnici dne 17., 18., 20. in 22. marcija; v Cmureku dne 24.—26. in v Radgoni dne 28. in 29. apr.

(Novačenje) vrši se za c. kr. peš polk šte. 87. tako-le: v Brežicah dne 1. 3., 4., 5. marcija; v Kozjem dne 7. in 8.; v Rogatci dne 10. in 11.; v Smarijah dne 12., 13. in 14.; v Celji za mesto dne 15. in za okraj dne 17., 18., 20., 21. in 22.; na Vranskem dne 24.; v Mozirji dne 26. in 27.; v Šoštanji dne 28. in 29.; v Slov. Gradci dne 31. marcija 1., 2. in 8. aprila; v Konjicah dne 10., 11. in 13. in na Ptujih dne 14.—19.; v Ormoži dne 21. in 22. ter v Ljutomeru dne 24., 25. in 26. aprila.

(Umrl) je J. Mastnjak, po dom. Varovšek, krčmar v Ljubečnem. Ranjei je bil obče spoštovan mož, tudi v Celji, tega pa mu „D. W.“ ne more odpustiti, da je bil slov. narodnjak. Naj počiva blagi mož v miru!

(Obsodba.) Pri porotni sodbi v Celji so uni ponedeljek obsodili hlapca Miha Kaliger, doma v Koblji na Pohorji, k smrti na vešalih. Nesrečnež je ubil s stolom svojega gospodarja, A. Pušelca, posestnika v Spod. Valci.

(Umrl) je v Karlovi v Gradci Henry Tourville — človek, ki je v Bolzanu svojo ženo sunil s skale, da se je ubila. Obsodili so ga na vešala, a nazadnje so mu spremenili to v 18 let težke ječe.

Listič uredništva. G. F. R.: Malo potrpljenja še prosimo. — G. S. B. v K.: Dobro, ni sile.

Loterijne številke:

Trst 8. februvarija 1890:	73, 89, 14, 87, 51
Line " " "	29, 79, 34, 49, 75

Naznanilo.

Usojamo se slavnemu občinstvu naznaniti, da smo za Kranjsko, Spodnje-Štajarsko in Primorsko ustanovili:

glavni zastop v Ljubljani

s pravico sklepanja zavarovalnih pogodb zoper škodo po požaru in toči in zoper razpok ali polom cerkvenih zvonov, ter imenovali svojim generalnim zastopnikom gospoda

Josipa Prosenca-a.

Pisarna generalnega zastopa je v nunskem poslopju na Kongresnem trgu, št. 17 v Ljubljani, kjer se sprejemajo zavarovalne pogodbe in dajejo radovoljno vsakoršnja pojasnila gledé zavarovanja. Posebno opozorujemo velečastite gospode duhovnike in cerkvene predstojnike na zavarovanje zvonov proti razpoku in prelomu, kajti doslej edino le naš zavod taka živo potrebna zavarovanja sprejema.

Kdor želi naš zastop za Spodnje-Štajarsko, naj se blagovoli do generalnega zastopa v Ljubljani obrniti.

Z odličnim spoštovanjem

Centralno ravnateljstvo „Unio catholica“,
vzajemni zavod za zavarovanje proti škodi
na Dunaji.

Priporočba.

Več tisoč lepih 4—5 letnih sadnih drevesc najboljih vrst, priporoča po nizki ceni Jože Janežič na Bizeljskem pri Brežicah.

Občinski zastopi in šolska vodstva dobijo cepiče zastonj. 8

Razglas.

Podpisano ravnateljstvo „Posojilnice“ v Mariboru naznanja, da bode redni občni zbor posojilničnega društva dne 23. februvarija 1890 ob dveh popoldan v čitalnični dvorani, s sledečim dnevnim redom:

- a) Poročilo nadzorništva o letnem računu;
- b) Sklepanje o porabi čistega dobička;
- c) Volitev dveh členov ravnateljstva;
- d) Volitev enega člana nadzorništva;
- e) Razni predlogi.

Ob jednom se naznanja, da leži računski sklep za osmo upravno leto 1889 tukaj na splošnji pregled vsem p. n. društvenikom.

Posojilnica v Mariboru,
dne 7. februvarija 1890.

Odbor.

Oznanilo.

Izpeljeva je sklep vis. deželnega zbora z dne 14. nov. 1889 razpiše se mesto deželnega vinorejskega komisarja za zadeve gledé trtne uši. —

Deželni vinorejski komisar mora trsnice in izgledne vinograde v deželi nasaditi, pozneje obdelovanje voditi in nadzorovati, nadalje mora na naugoden način za to skrbeti, da vinogradniki svoje gorice z nasajenjem ameriškanskih trsov popravljajo, in mora ljudi pri nasajanju podučevati. Konečno mora deželni vinorejski komisar v vseh zadevah gledé vinoreje in trtne uši, službo conceptnega uradnika deželnega tajništva opravljati.

Le-ta služba, katera se provizorično umešča, dobiva plače 1000 gold. in doklade za stanovanje 200 gld.

Ako ima opraviti zunaj stanovališča svojega, dobode dnine 5 gld. in na potovanju pravico za II. vožnji razred na železnici in 26½ kr. za kilometer dovršene vožnje.

Prošnjiki za to mesto naj svoje postavno kolekovane prošnje z dokazom potrebne teoretične in praktične sposobnosti, kakor dosedanje službe vsaj do 10. marca 1890 pri štajarskem deželnem zboru vložijo.

Gradec, dne 7. februvarija 1890.

Od štajarskega deželnega odbora.

Organist in mežnar

vajen v Cecilijanskem petji želi svojo službo spremeniti. Naslov pové upravništvo „Slov. Gospodarja“.

1-2